

Παράγοντες Συμμετοχής Ενηλίκων στην Εκπαίδευση: Ζητήματα Κινητοποίησης και Πρόσβασης σε Οργανωμένες Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες

Ενότητα 11: Το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο για τη Συμμετοχή Ενηλίκων
στην Εκπαίδευση

Γιώργος Κ. Ζαρίφης

Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Γ. Συμμετοχή ενηλίκων στην εκπαίδευση στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Το Ευρωπαϊκό πλαίσιο και η Ελληνική
πραγματικότητα

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ 11^ο

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Προβλήματα πρόσβασης και συμμετοχής στην εκπαίδευση
ενηλίκων, ποσοτικά δεδομένα από τις χώρες-μέλη της Ε.Ε.

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (1/11)

ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η εργασία της ΕΕ στην εκπαίδευση εστιάζεται στη συνεργασία για την αντιμετώπιση κοινών προκλήσεων, ενώ συγχρόνως αναγνωρίζεται η εθνική πολυμορφία. Μια από τις προκλήσεις αυτές είναι η ανάγκη ενθάρρυνσης της κινητικότητας. Αυτή βοηθάει το άτομο να αναπτύξει δεξιότητες και εμπειρία και μεγιστοποιεί το οικονομικό δυναμικό της ΕΕ. Για τους λόγους αυτούς η ΕΕ προωθεί τη σύγκλιση και τα συγκρίσιμα προσόντα στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, για παράδειγμα μέσω συντονισμένων μεταρρυθμίσεων, συμβατών συστημάτων και κοινών ενεργειών.

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (2/11)

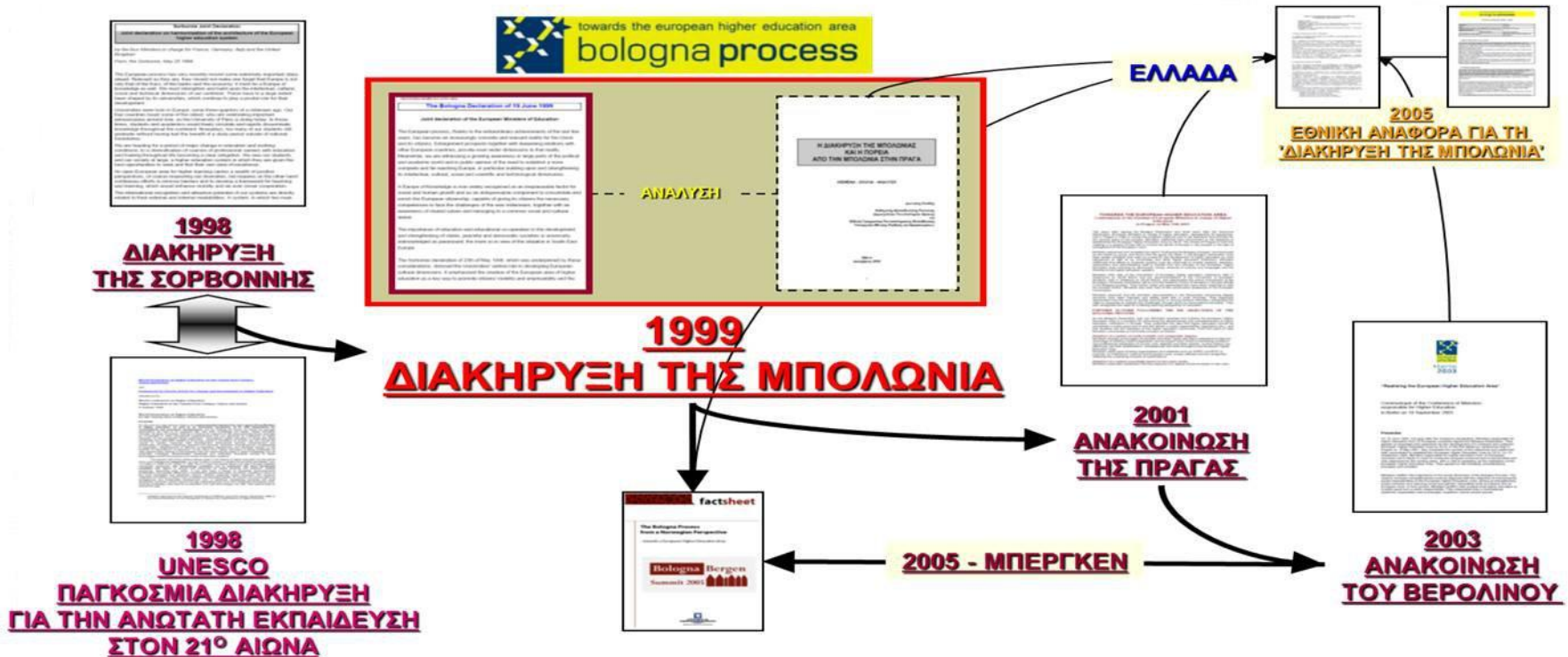
Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ «ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ»

Με 20 άλλες χώρες, συμφωνήθηκε να δημιουργηθεί ένας ευρωπαϊκός χώρος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, μέχρι το 2010, στο πλαίσιο της λεγόμενης **διαδικασίας της Μπολώνια**. Μια παράλληλη **‘διαδικασία Κοπεγχάγης’** στην οποία συμμετέχουν 32 χώρες προωθεί τη συνεργασία στον τομέα της μεταρρύθμισης και ανάπτυξης των συστημάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Τη στιγμή αυτή βρίσκονται σε εξέλιξη οι εργασίες για τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού συστήματος μεταφοράς ακαδημαϊκών μονάδων πιστώσεων για τη διευκόλυνση της αμοιβαίας αναγνώρισης και της δυνατότητας μεταφοράς των επαγγελματικών προσόντων .

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (3/11)

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΜΙΑΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ: ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΒΟΛΟΓΝΑ.

Παράγοντες Συμμετοχής Ενηλίκων στην Εκπαίδευση: Ζητήματα Κινητοποίησης και Πρόσβασης σε Οργανωμένες Εκπαιδευτικές

Δραστηριότητες

Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (4/11)

ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ ΤΗΣ «ΔΙΑΚΗΡΥΞΗΣ ΤΗΣ ΜΠΟΛΩΝΙΑ»

Η Διακήρυξη έχει στο επίκεντρό της έξι (6) σημεία:
Την **κινητικότητα** φοιτητών και επιστημόνων, με
μεγιστοποίηση των παρεχόμενων δυνατοτήτων, με
βελτιστοποίηση των όρων και προϋποθέσεων, με
ελαχιστοποίηση των εμποδίων και δυσκολιών. Ήδη μάλιστα,
η Γαλλία είχε προσδιορίσει την υπόθεση της κινητικότητας
ως την προτεραιότητά της στη διάρκεια της Προεδρίας της
στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Σημαντικό ρόλο στην προώθηση της
υπόθεσης της κινητικότητας αναμένεται να παίξει και το
Συμπλήρωμα Διπλώματος (*Diploma Supplement*), το οποίο
σε αρκετές χώρες έχει ήδη θεσμοθετηθεί.

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (5/11)

Τη *διεύρυνση, γενίκευση, και επέκταση* του συστήματος αναγνώρισης διδακτικών μονάδων (*ECTS Extension*) με την προσμέτρηση μονάδων που αποκτώνται και στο εσωτερικό της κάθε χώρας, ακόμα όμως και μέσα από άτυπες μορφές εκπαίδευσης ή και μέσω πρακτικής και επαγγελματικής εμπειρίας. Στην ουσία, το σύστημα αναγνώρισης διδακτικών μονάδων θα πάψει να έχει ως αποκλειστική χρησιμότητα τη διευκόλυνση της κινητικότητας φοιτητών μεταξύ των διαφόρων χωρών, αλλά επιδιώκεται να μπορεί να χρησιμοποιείται και για τη διευκόλυνση της εσωτερικής κινητικότητας, όπως επίσης και για την υλοποίηση θεσμών δια βίου εκπαίδευσης.

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (6/11)

- Τη διαμόρφωση όρων και προϋποθέσεων ανάπτυξης υπερεθνικών (transnational) εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων μέσω συνεργασιών τύπου franchising. Το σημείο αυτό αποσκοπεί στην ουσία στο να διευκολύνει την ευρωπαϊκή ανώτατη εκπαίδευση στην ανάπτυξη εκτός Ευρώπης, και στον ευρύτερο διεθνή χώρο, εκπαιδευτικών πρωτοβουλιών σε ανταγωνιστική βάση, κυρίως σε σχέση με τις ΗΠΑ.

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (7/11)

Η ανάπτυξη όμως της λογικής των πρωτοβουλιών τύπου franchising έχει φέρει στην επιφάνεια το πρόβλημα που αντιμετωπίζουν τα τελευταία χρόνια στην Ευρώπη κυρίως οι μεσογειακές χώρες, και με ιδιαίτερη έμφαση η Ελλάδα και η Πορτογαλία, οι οποίες δέχονται μία όλο και πιο έντονη *επίθεση εξαγωγής εκπαιδευτικών υπηρεσιών ανώτατου επιπέδου*, κυρίως από Βρετανικά αλλά και από Γαλλικά Πανεπιστήμια. Το θέμα πλέον έχει έλθει στο επίκεντρο των προβληματισμών στο πλαίσιο της Διακήρυξης της Μπολόνια, και ήδη αναζητούνται οι κατάλληλες ενέργειες, προϋποθέσεις και ασφαλιστικές δικλείδες ώστε να ανακοπεί ή έστω να περιοριστεί μέσα σε ελεγχόμενα πλαίσια η τάση αυτή.

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (8/11)

- Την ανάπτυξη της ευρωπαϊκής συνεργασίας στον τομέα της διασφάλισης και αξιολόγησης της **ποιότητας** της ανώτατης εκπαίδευσης. Ήδη, οδηγούμαστε σε μία ευρύτερη συνεννόηση ανάμεσα στις ευρωπαϊκές χώρες ως προς το ζήτημα της ποιότητας της ανώτατης εκπαίδευσης. Από τον περασμένο Μάρτιο 2000 έχει συσταθεί το Ευρωπαϊκό Δίκτυο για τη Διασφάλιση της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση (ENQA – European Network for Quality Assurance in Higher Education), στο οποίο συμμετέχουν όλες οι ευρωπαϊκές χώρες με τα εθνικά τους κέντρα αξιολόγησης της ποιότητας ή με τα Υπουργεία Παιδείας.

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (9/11)

Η εξέλιξη αυτή πάντως δείχνει ότι και η Ελλάδα πρέπει να προχωρήσει στη θεσμοθέτηση ενός ανάλογου εθνικού συστήματος αξιολόγησης, μια και είναι από τις ελάχιστες ευρωπαϊκές χώρες που δεν διαθέτουν τέτοιο σύστημα. Άλλωστε, ήδη, τα περισσότερα Πανεπιστήμια και ΤΕΙ στην Ελλάδα έχουν πραγματοποιήσει διαδικασίες αξιολόγησης με εξωτερικούς κριτές, είτε μέσω του σχετικού προγράμματος του 1ου ΕΠΕΑΕΚ, είτε συμμετέχοντας στο πρόγραμμα αξιολόγησης που εκτελεί κάθε χρόνο η Οργάνωση των Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων (CRE).

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (10/11)

- Την ανάπτυξη της **Ευρωπαϊκής Διάστασης** της ανώτατης εκπαίδευσης, κυρίως μέσω της ανάπτυξης ενεργών και αποτελεσματικών συνεργασιών μεταξύ των χωρών αλλά και μεταξύ των πανεπιστημίων και των λοιπών ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης των διαφόρων χωρών, για την αντιμετώπιση των κοινών και μείζονος σημασίας προβλημάτων, αλλά και για την αναζήτηση κοινών στόχων και στρατηγικών.
- Τη διαμόρφωση ενός **κοινού πλαισίου ανώτατων σπουδών** που θα περιέχει ένα πρώτο κύκλο σπουδών (προπτυχιακό) με ορατή συνάφεια προς την ευρωπαϊκή αγορά εργασίας και με ελάχιστη διάρκεια τριών ετών, και ένα δεύτερο κύκλο σπουδών (μεταπτυχιακό) που θα οδηγεί σε ένα ή και σε δύο τίτλους σπουδών (master και διδακτορικό) για την παρακολούθηση του οποίου προϋπόθεση είναι η ολοκλήρωση του πρώτου κύκλου σπουδών.

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (11/11)

ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΤΗΣ ΜΠΟΛΩΝΙΑ

Στη Διακήρυξη της Μπολώνια δεν υπάρχει **καμία αναφορά σε αριθμητικά στοιχεία του τύπου «3-5-8»**. Η μόνη αναφορά που υπάρχει αφορά τον βασικό τίτλο σπουδών (bachelor) του πρώτου πανεπιστημιακού κύκλου σπουδών (προπτυχιακού), ο οποίος ορίζεται ότι θα χορηγείται ύστερα από σπουδές που θα διαρκούν *τουλάχιστον 3 χρόνια*. **Ούτε υποχρεωτικότητα της διάρκειας των 3 ετών προβλέπεται, ούτε όμως και αποκλείεται η ύπαρξη και δεύτερου προπτυχιακού τίτλου σπουδών**, και μάλιστα χωρίς ο πρώτος τίτλος σπουδών να αποτελεί προϋπόθεση για τον δεύτερο. Σε ό,τι αφορά δε τον **δεύτερο κύκλο σπουδών (μεταπτυχιακό)**, **δεν υπάρχει καμία απολύτως αναφορά σε χρονικούς περιορισμούς για τη χορήγηση είτε του master είτε του διδακτορικού διπλώματος**. Οι όποιες σχετικές αναφορές υπήρχαν στο αρχικό κείμενο της Διακήρυξης της Μπολώνια απαλείφθηκαν τελικά ύστερα από επιμονή και της Ελλάδας.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Γιώργος Κ. Ζαρίφης.
«Παράγοντες Συμμετοχής Ενηλίκων στην Εκπαίδευση: Ζητήματα Κινητοποίησης και Πρόσβασης σε Οργανωμένες Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες. Ενότητα 11: Το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο για τη Συμμετοχή Ενηλίκων στην Εκπαίδευση». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
http://opencourses.auth.gr/eclass_courses.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΚΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Χριστίνα Πάσχου
Θεσσαλονίκη, Εαρινό Εξάμηνο 2014-2015

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

